DOE HET ZELF

Hoe beheer ik ***mijn lettertypes?***

BRIEF VAN DE WEEK

Ik zou grote schoonmaak willen houden in de lettertypes op mijn Vista-systeem. Maar welke fonts zijn noodzakelijk, hoe kan ik er verwijderen of toevoegen, wat zijn al die fontextensies en hoe krijg ik speciale tekens ingevoegd?

HUBERT VAN BOST

Windows zelf komt al met een aardige fontcollectie, en diverse toepassingen installeren er automatisch nog een hele rist bij. In onze workshop tonen we je hoe je greep krijgt op al deze lettertypes en hoe je ze optimaal benut.

Lees meer hierover in de workshop op de volgende pagina!

Wat doen we?
Fonts beheren (in Vista)

Waarmee?
Onder meer AMP Font Viewer

Hoelang?
Een halfuurtje

Moeilijkheid?

JE LETTERTYPES OP ORDE

STAP 1 / STANDAARDFONTS HERKENNEN

Elke Windows-versie komt wel met een aantal nieuwe fonts. Een overzicht van deze standaardfonts vind je op www.microsoft.com/typography/fonts: selecteer eerst het gewenste Windows-product (zoals Office 2007, Windows XP SP2 of Windows Vista) en druk op de **Go**-toets: je krijgt dan een overzichtslijst met voorbeelden te zien. Goed om weten: nieuwe fonts in Vista zijn Segoe UI – dat standaard in Vista's interface wordt gebruikt – Calibri, Cambria, Candara, Consolas, Constantia en Corbel. Op www.jellejanvanveelen.nl/vistafonts kan je via een online viewer de nieuwkomers in alle pracht bewonderen. Had je deze fonts ook graag in je XP gehad? Stap 5 vertelt je er meer over...

STAP 2 / FONTS OPTIMALISEREN

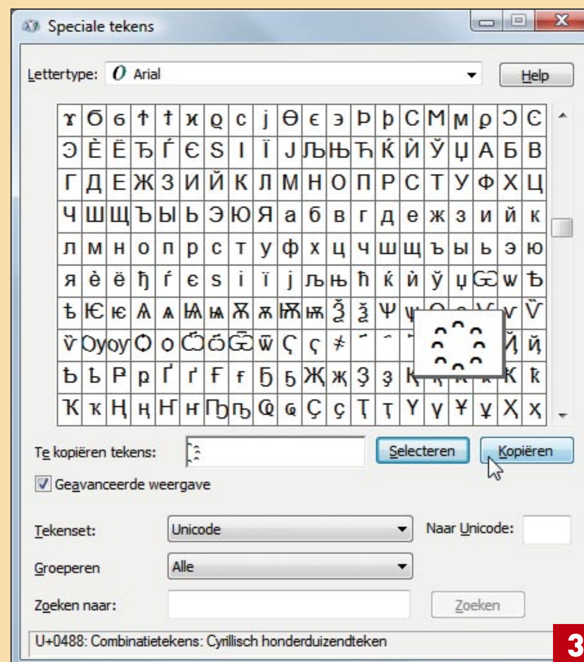
Het zal je niet ontgaan zijn... zowat alle nieuwe Vista-fonts beginnen met de letter C, een verwijzing naar ClearType. Deze technologie moet ervoor zorgen dat fonts vloeiender op het scherm komen. Dat is mogelijk omdat op een lcd-scherm ook deeltjes kleiner dan een pixel kunnen worden opgelicht. Heb jij dus een lcd-scherm – bij voorkeur met een kleurdiepte van minimaal 24-bit en in de 'native' resolutie van je scherm – dan ga je maar beter na of ClearType inderdaad is geactiveerd. In Vista open je hiervoor het **Configuratiescherm** en kies je **Persoonlijke instellingen**. Hier klik je achtereenvolgens op **Kleur en vormgeving van vensters** en op **Eigenschappen van klassieke vormgeving openen voor meer kleuropties**. Druk nu op de knop **Effecten**, zet een vinkje bij **Randen van letters vloeiend [...]** en kies **ClearType** (zie afbeelding 2). In Windows XP vind je deze knop op het tabblad **Vormgeving** in het venster **Eigenschappen** van **Beeldscherm**. XP-gebruikers kunnen de weergave nog verder verfijnen via www.tinyurl.com/cleartypexp.

ClearType: voor extra vloeiende fonts...

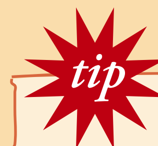
STAP 3 / SPECIALE TEKENS INVOEREN (1)

Het gebeurt wel dat je in een document een of ander symbool of speciaal teken nodig hebt. In toepassingen als MS Office vergt dat niet meer moeite dan het dialoogvenster **Symbool** te openen, waarna je het gewenste lettertype en de gewenste deelverzameling selecteert en dubbelklikt op het gezochte symbool. Maar wat als jouw programma niet voorziet in zo'n handig tooltje? Geen nood: tik dan de opdracht *charmap* in bij **Uitvoeren** (XP) of bij **Zoekopdracht starten** (Vista).

Charmap: 'verborgen' tooltje voor speciale tekens.

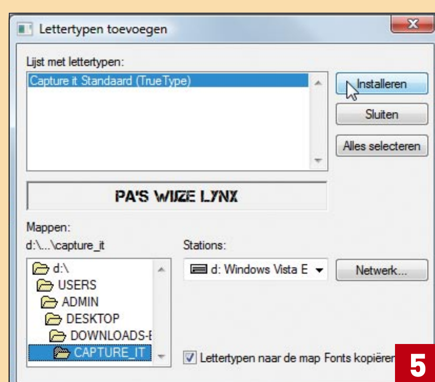
Een vergelijkbare set tekens verschijnt, en als je een vinkje plaatst bij **Geavanceerde weergave**, kan je nog specifieker speuren (zie afbeelding 3). Het teken gevonden dat je zocht? Druk dan op de knop **Kopiëren**, ga naar je document en haal het met de toetscombinatie **Ctrl+V** op uit het Windows klembord.

Speciale tekens vind je ook in de gratis tool BabelMap www.babelstone.co.uk.

STAP 4 / SPECIALE TEKENS INVOEREN (2)

Vind je zo'n extra tool voor het invoeren van speciale tekens wat omslachtig én ben je vingervlug? Gebruik dan toetscombinaties... Het volstaat dat je de **Alt**-toets indrukt terwijl je de decimale ANSI-code voor het gezochte teken intikt op je numeriek klavier. Laat elk cijfer hoger dan 127 wel voorafgaan door een 0. Een voorbeeld: ALT+0153 levert je het ™-symbool op. Een overzicht van de belangrijkste codes vind je op www.alanwood.net/demos/ansi.html (gebruik de cijfers uit de kolom **ANSI Number**).
Zin in nog meer tekens, met name uit de veel uitgebreidere Unicode-standaard? Werp dan een blik op www.alanwood.net/unicode/search.html en klik hier op de gewenste set. Zo'n teken invoeren kan in Vista met het volgende trucje: tik de hexadecimale tekencode in (zie kolom **Hex**) en meteen erna de toetscombinatie **Alt+X**.

De 'klassieke' manier van installeren...

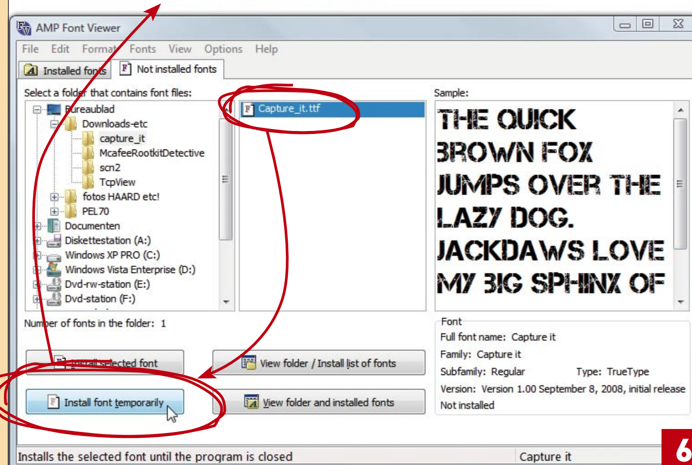
STAP 5 / FONTS TOEVOEGEN

Fonts worden soms automatisch geïnstalleerd met een programma, maar het kan ook anders: zo vind je bijvoorbeeld op www.dafont.com een arsenaal van maar liefst 8.400 gratis fonts. Het is wel niet zo'n goed idee om die volop te installeren: het is niet uitgesloten dat er ook 'buggy' exemplaren tussen schuilen die je systeem zelfs instabiel kunnen maken. Ben je toch op een onweerstaanbaar lettertype gebotst? Download het dan en pak het zip-bestandje uit. Dubbelklik op het bestand voor een visuele weergave (in diverse groottes). Wil je het effectief in je systeem, klik dan met de rechtermuisknop op het bestand en kies **Installeren**. Of open het Windows **Configuratiescherm** (in **Klassieke weergave**) en kies **Lettertypen**. Open hier het menu **Bestand**, selecteer **Nieuw lettertype installeren**, blader naar het fontbestand en bevestig met **Installeren** (zie afbeelding 5).

STAP 6 / FONTS BEHEREN

Installeer je geregeld nieuwe fonts of wil je gewoon een beter overzicht van de geïnstalleerde lettertypes (of toch beter dan wat Windows je geeft), installeer dan de gratis tool AMP Font Viewer www.ampsoft.net/utilities – onder Vista start je dit programma bij voorkeur op als Administrator. Op het tabblad **Installed fonts** krijg je een visueel overzicht van de al geïnstalleerde lettertypes, en via de knoppen onderaan pas je het uitzicht verder aan (grootte, vetjes, kleur, enzovoort).

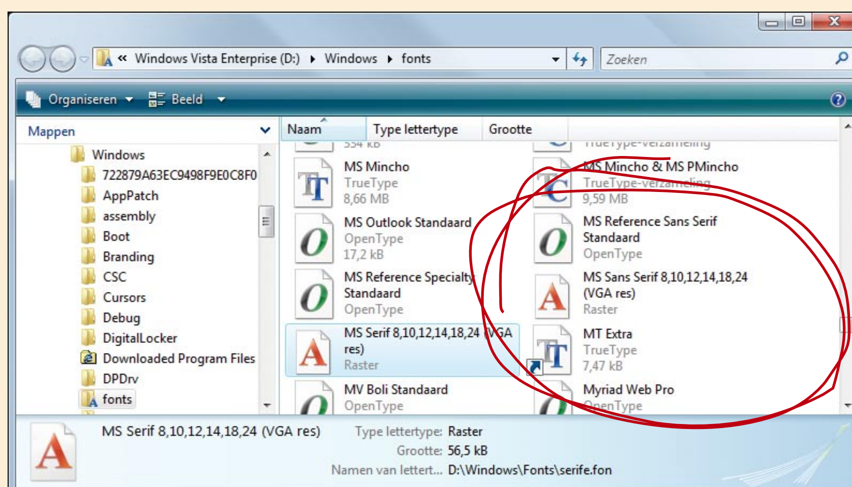
Via het menu **Options**, **Edit Categories** laten deze fonts zich trouwens netjes onderbrengen in eigen categorieën. Druk hiervoor eerst op de knop **Add**, selecteer je font(s) en druk dan op **Adds selected font [...]**. Nieuwe fonts veilig toevoegen pak je als volgt aan: open het tabblad **Not installed fonts**, blader naar het fontbestand en druk op de knop **Install font temporarily** (zie afbeelding 6). Laat AMP Font Viewer geopend en test het font uit, bijvoorbeeld in je tekstverwerker. Bevalt het je niet, dan sluit je gewoon AMP Font Viewer af: het lettertype is nu niet langer geïnstalleerd. Wil je het daarentegen permanent installeren, dan druk je op de knop **Install selected font**. Weghalen kan nog altijd door het font op het tabblad **Installed fonts** met de rechtermuisknop aan te klikken en **Uninstall font** te selecteren. ♦

Tijdelijk installeren, toch al gebruiken...

Fontsoorten

Als je in Vista in de Windows-map met fonts blikt – standaard is dat %windir%\fonts – dan merk je een drietal verschillende fonttypes op, telkens met een andere extensie. Lettertypes met de extensie .fon zijn zogenoemde rasterfonts ofte bitmapfonts. Dat houdt in dat voor elke fontvariant in een vast raster met pixels voorzien is. Heeft zo'n lettertype bijvoorbeeld vier groottes en bestaat het zowel in normaal, vet, cursief als vet+cursief, dan zijn er dus 4 x 4 = 16 rasters vereist. Zo'n font is meestal haarscherp, behalve wanneer je het schaalt naar niet voorziene groottes. Vectorfonts ofte outline-fonts zijn dan weer veel beter schaalbaar, omdat hun vorm via wiskundige formules wordt bepaald. Zowel TrueType-fonts (.ttf) als OpenType-fonts (.otf) behoren tot dit type. OpenType is het meest recente type. Het laat zich probleemloos installeren en in eenzelfde document gebruiken met andere formaten (waaronder TrueType).

Het ene font is het ander niet.